

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvurunun gerekçe bölümü şöyledir:

"Davacı ... vekili Av. ... tarafından, müvekkilinin, 2015 yılı Mayıs ayında yapılacak olağan genel kurulda Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığı'na aday olup olamayacağını tarafına bildirilmesi istemiyle 15.08.2014 tarihli dilekçe ile yaptığı başvurunun, üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerinden bahisle reddine ilişkin 21.08.2014 tarih ve 4355 sayılı işlemin iptali istemiyle Türkiye Ziraat Odaları Birliği'ne karşı açılan davada; dava konusu işlemin dayanağı olan 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 28. maddesinin 3. fıkrasının, Anayasa'nın 2., 6., 10. ve 135. maddelerine aykırı olduğundan bahisle iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması gerektiği yönünde iddiada bulunulması üzerine işin gereği görüldü:

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Anayasaya Aykırılığın Mahkemelerce İleri Sürülmesi" başlıklı 40. maddesinde; "(1) Bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa;

a) İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslını,

b)Başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneğini,

c) Dava dilekçesi, iddianame veya davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerini, dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine gönderir.

(...)

(5) Anayasa Mahkemesi, işin kendisine noksansız olarak gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse ilgili mahkeme davayı yürürlükteki hükümlere göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse mahkeme buna uymak zorundadır." hükmü kurala bağlanmıştır.

6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 28. maddesinin 3. fıkrasında (Değişik fıkra: 17/09/2004 - 5234 S.K./28.mad); "Üst üste iki dönem Birlik yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının, üst üste iki dönem Birlik Yönetim Kurulu Başkanlığı yapmış olması nedeniyle 2015 yılında yapılacak seçimlerde Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığına tekrar aday olması konusunda 6964 sayılı Kanun çerçevesinde tereddütlerin giderilmesi için yaptığı başvurunun, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 28. maddesinin 3. fıkrasındaki "Üst üste iki dönem Birlik yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve

yeniden seçilemezler." hükmü doğrultusunda 2015 yılında yapılacak seçimlerde Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığı'na tekrar aday olmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle reddedildiği anlaşılmakta olup; davacının, başvurusunun reddine ilişkin işlemin dayanağı olan 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 28. maddesinin 3. fıkrasına yönelik Anayasa'ya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varılarak, Anayasaya uygunluğunun incelenmesi gerekli görülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında ise, "Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileridir." hükmüne yer verilerek, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, kuruluş ve işleyişlerinin demokratik esaslara uygun olması amaçlanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken Anayasa ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasa koyucu, yalnız yasaların Anayasa'ya değil, evrensel hukuk ilkelerine uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Demokratik devlet ilkesinin olmazsa olmaz koşulu hiç kuşkusuz seçimlerdir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından seçilmelerinin öngörülmesinin, üyeler yönünden seçme, adaylar yönünden ise seçilme hakkının kullanılması sonucunu doğurduğu açıktır.

Uyuşmazlık konusu işleme dayanak gösterilen Kanun maddesi ile yönetim kurulu başkanlığını üst üste iki dönem yapanların, iki seçim dönemi geçmedikçe tekrar başkan seçilmeleri engellenmektedir. Bu kuralla seçme ve seçilme hakkı yönünden getirilen sınırlama, demokrasi anlayışı ile bağdaşmadığı gibi, Anayasal dayanaktan da yoksun bulunmaktadır.

Öte yandan, Anayasa'nın 135. maddesinin ilk fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının, kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçileceği öngörülerek, bu konuda yasa koyucuya düzenleme yetkisi verilmiş ise de bu yetki yalnız seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlıdır. Seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına getirilen engellemelerin bu kapsamda olmadığı açıktır. Dolayısıyla yasa koyucunun, Anayasa'da sınırlama nedenleri gösterilmemiş demokratik hakların kullanılmasını engelleyecek düzenlemeler yapması olanaklı değildir.

Bu itibarla, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 28. maddesinin 3. fıkrası hükmünün, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırılık oluşturduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 28. maddesinin 3. fıkrasında yer alan "Üst üste iki dönem Birlik yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." hükmünün, Anayasa'nın 2. maddesine ve 135. maddesine aykırı olduğu düşüncesiyle, anılan hükmün iptali istemiyle, 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca itiraz yolu ile incelenmek üzere Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, başvurunun Anayasa Mahkemesince kabul edilmesinden başlayarak beş ay süre ile Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklenmesine, dava dosyasının onaylı bir örneğinin bu karar ekinde Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, kararın birer örneğinin taraflara tebliğine, 31/10/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."